

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. An indiuisibile separatum possit moueri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

substantiae, quia non datur tale; nam si daretur, sequeretur quod toties continuaretur materia prima, verbi gratia, quod toties annihilaretur indiuisibile continuatum, & quod toties continuaretur toties crearetur puncta continua, & sic creatura crearet & annihilaret, aut recurreret ad Deum abique necessitate.

Hoc argumentum non multum urget: Responderetur enim indiuisibilia quantitatibus subiectari in indiuisibilibus substantiis, & haec esse in substantia, sed nec creari, nec annihilari à causa secunda, nec recurrendū ad Deū ad nouam creationem aut annihilationem eorum: nam duae quantitates, quae terminantur indiuisibilibus, quando contigunt non perdunt sua indiuisibilia, sed ponitur vnio in vno indiuisibili terminata ad aliud indiuisibile, & e contra; nec producit nouum aliquid indiuisibile. Rursus quando di continuantur duae quantitates aut substantiae, non perduntur indiuisibilia vlla, sed tollitur vnio vtriusque indiuisibilis remanens, & terminantis partes separatas: & hinc habetur probabi & argumentum ad probanda puncta terminata, quia si non darentur de nouo quando continuaretur quantitates separatae, deberet produci per creationem nouum indiuisibile, quod est inconueniens, si potest aliter dici.

14 Probat Arriaga hanc partem: quia vel punctum additum parti facit maius, vel non facit maius. Si non facit maius, ergo non est extra partem, sed intra illā, & sic penetrat illam, & praeterea ad nihil deseruit. Si facit maius, ergo etiam punctum additum puncto facit maius, & sic tollitur praecipuum argumentum contra *Zeroneum*.

Respondeo non facere maius, sed intercedere inter ipsam ac aliam partem simul cum indiuisibili alterius partis.

Probat idem Auhor alio modo: quia vel puncta sunt eiusdem rationis cum partibus, vel non; si primum, ergo pars non differt à puncto, nisi quod constet varijs punctis: si secundum, ergo in igne & aqua sunt partes heterogeneae.

Respondeo esse diuersae rationis, quia impossibile est, quod punctum possit constituere per additionem punctorum continuum, supposito quod continuum non componitur ex indiuisibilibus. Ad illud autem, quod opponitur, dico in igne reperiri aliqua diuersae rationis, non tamen partes proprie loquendo, quia indiuisibilia non sunt partes continui, sed copulatiua partium ipsius.

Probat adhuc illo modo: quia sequeretur quod baculus, cuius pars esset in aqua, & pars in aere contiguo, haberet duo indiuisibilia immediata, vnum correspondens superficiei aquae, & alterum superficiei aeris.

Respondeo negando sequelam: quia quamuis vnicum tantum indiuisibile reperiretur inter duas partes baculi, quarum vna esset in aqua, & altera in aere, adhuc duae superficies contiguae possent tangere ipsum, sunt enim simul illae duae superficies.

Q V A E S T I O I V .

An indiuisibile separatum posset moueri.

35 *N*on est dubium, quin si separaret Deus aliquid indiuisibile à continuo ipsumque separatum conseruaret, posset ipsum ab vno in alium deferre, & quod sic posset moueri; sed quaestio est, an posset successiue, & continue moueri ab vno loco ad alium locum, pertranseundo spatium aliquid diuisibile.

C O N C L V S I O .

Indiuisibile separatum potest moueri continue & successiue ab vno loco ad alium. Haec est *Doctores in 2. d. 29. 9.* cum suis contra *Conimbricenses*, *Ioannem à S. Thoma*, & alios.

Probat: quia quando sphaera tangens planum in puncto, mouetur super planum successiue, & continue, punctum illud, quod tangit planum, mouetur etiam successiue: imo quando mouetur quodcumque continuum solidum, vt lignum aut ferrum continue, omnia indiuisibilia ipsius mouentur continue & successiue; neque enim continuum tale potest moueri, quin omnia in ipso inclusa moueantur.

Dices: hinc sequi, quod indiuisibile possit moueri con-

tinue per accidens, ratione scilicet motus alterius; non vero, quod possit moueri sic per se: sed si esset separatum, non posset moueri alio modo, quam per se: ergo separatum nequit moueri, quamuis possit coniuungi.

Contra primo: quia si potest naturaliter moueri successiue, & continue per accidens, nihil impedit quo minus possit supernaturaliter moueri sic per se, quod nobis sufficit.

Contra secundo: quia quidquid est difficultatis in motu per se ipsius, etiam reperitur in motu per accidens ipsius: ergo si vnus concedatur, alter concedi debet.

Probat: antecedens: quia difficultas motus per se ipsius est quod non appareat quomodo, cum sit indiuisibile, possit pertransire partem diuisibilem: sed vt moueatur per accidens, debet pertransire partem illam diuisibilem aequae, ac si moueretur per se.

36 Dices secundo: punctum sphaerae aut continui non moueri continue, sed discrete, quamuis ipsemet globus moueatur successiue, & continue.

Contra: quia praeterquam quod hoc sit, & contra sensum, adhuc est contra duplicem rationem.

Prima est, quod impossibile sit moueri aliquid continuum praesertim progressiue, quin quidquid in illo sit moueatur: ergo puncta continui nonquam quiescunt dum mouetur ipsum continuum, & consequenter non mouentur motu discreto, inter cuius partes intercedit quies.

Secunda est, quod inde sequeretur, quod naturaliter aliquid transiret de loco in locum distantem, non transeundo per medium, quod est absurdissimum.

Probat: sequela: quia si punctum continui in hoc instanti sit in hoc puncto loci, si debeat quiescere pro tempore immediate succedenti, & expectare aliud instans, in quo debeat poni in alio indiuisibili distante (prout debet fieri secundum hanc replicam) ergo ab hoc puncto spatij ad illud punctum spatij distans transit, non pertranseundo per partem diuisibilem interiacentem.

Obicies primo, Sequeretur, quod indiuisibile posset commensurari parti diuisibili, quod implicat: ergo.

37 Confirmatur: quia si moueatur indiuisibile continue, immediate, postquam tangit hoc punctum, deberet tangere aliud punctum: neque enim vnquam potest tangere aliquid diuisibile.

Respondeo, distinguendo maiorem: quantum ad hoc quod possit ipsum pertransire in tempore, concedo maiorem; quantum ad hoc, quod sit diuisibile, aut quod in instanti possit esse praesens ipsi, nego maiorem: & similiter distinguo minorem: est absurdum, quod commensuraretur ipsi primo modo, nego minorem: secundo modo, concedo minorem, & nego consequentiam.

Ad confirmationem respondeo negando sequelam, quia cum immediate post instans sequatur tempus, in quo indiuisibile mouetur, non poterit tangere indiuisibile, sed aliquid diuisibile, nec est inconueniens, quod indiuisibile motum successiue tangat aliquid maius: sicut enim ipsum corpus palmare motum per horam, potest tangere tota illa hora spatium decem palmarum, quod est multo maius, quam tale corpus, cum tamen non possit quiescere nisi in spatio palmari; ita indiuisibile motum per aliquod tempus necessario debet spatium maius tangere, & percurrere, quam ipsummet sit, & quam illud etiam, in quo potest quiescere.

Et hinc patet ad argumentum, quo ex tactu globi ad planum in indiuisibili inferre conantur aliqui, quod totum planum constaret indiuisibilibus; quia scilicet, si traheretur continue globus super planum illud continue, nihil plani relinqueret intactum: ergo, cum non possit tangere vnquam vni in indiuisibili, sequeretur quod planum constaret ex indiuisibilibus.

Respondeo, inquam, ad hoc ex iam dictis, quod licet non possit tangere aliquid plani in instanti, nisi indiuisibile, possit tamen & debeat in tempore successiue tangere aliquid diuisibile.

38 Obicies secundo, omne mobile est diuisibile secundum Philosophum: ergo punctum nequit moueri.

Respondeo, Philosophum loqui de his mobilibus, quae

Ccc

per se mouentur de facto; non vero de ijs quæ in quocumque casu supernaturaliter tantum possibili moueri possunt.

Obijciens tertio, quod mouetur debet partim esse in termino à quo, & partim esse in termino ad quem, dum mouetur: sed hoc non potest conuenire puncto: ergo nec moueri.

Confirmatur: quia mobile secundum Philosophum debet prius conficere, & acquirere spatium minus & æquale sibi, quam spatium maius.

Respondetur breuiter hæc debere intelligi de mobili, quod est diuisibile, non de indiuisibili.

Respondetur secundo, negando minorem obiectionis, quia indiuisibile dum in tempore mouetur est partim in prima parte, & partim in secunda, quatenus transit per primam, & secundam.

QVÆSTIO V.

Verum datur primum & ultimum mutatum esse in motu, ac prima & ultima pars eius?

Hæc quæstio solum habet difficultatem ex suppositione, quod continuum componatur ex partibus diuisibilibus in infinitum copulatis per indiuisibilia; nam si componeretur ex indiuisibilibus, posset assignari prima & ultima pars ipsius. Itaque suppono quantitatem vt sic, debere constare partibus indiuisibilibus in infinitum syncategorematicæ, quæ partes continuantur inter se indiuisibilibus, & consequenter quamlibet quantitatem siue successiuam, siue permanentem similibus partibus constare; & quemadmodum indiuisibile copulans partes superficiei, lineæ; ita etiam indiuisibile copulans partes motus vocari mutatum esse, & indiuisibile copulans partes temporis vocari instans. Quærimus ergo vtrum, quando aliquid mouetur successiue, possit assignari aut prima aut ultima pars istius motus, aut primum aut ultimum mutatum esse, id est, primum aut ultimum indiuisibile continuatum partium istius motus.

CONCLUSIO I.

39 *Non potest assignari prima aut ultima pars motus.* Est communis cum Philosopho: *Probat*: quia nulla pars motus est, quæ non est ulterius diuisibilis: ergo non potest assignari prima aut ultima pars eius.

*Probat*ur consequentia: quia illa pars non est prima aut ultima, quæ potest assignari prior aut posterior: sed omni parte motus potest assignari prior & posterior: nam omnis pars eius est diuisibilis in partes, quæ secundum prius, & posterius sibi succedunt: ergo, &c.

CONCLUSIO II.

40 *Non datur primum mutatum esse in motu, ultimum vero mutatum esse aliquando datur, aliquando non datur.* Prima pars est communis, & sequitur ex dictis: nam primum mutatum esse est indiuisibile motus præsupponens primam partem ipsius: sed ex dictis non datur etiam pars motus: ergo neque primum mutatum esse.

Ultimū
aliquan-
do datur
aliquan-
do non.

Secunda pars non est tam communis.

*Probat*ur tamen, quia omnis motus finitus habet terminum indiuisibilem, quo clauditur: ergo si mobile persistat in esse, donec acquirat illud indiuisibile, poterit assignari ultimum indiuisibile sui motus: verbi gratia si aliquid lignum moueatur ad calorem vt tria, quandoquidem iste calor vt tria habeat indiuisibile terminatiū suum in instanti, quo acquireret istud indiuisibile, finiretur motus eius, & in eodem instanti reperiretur ultimum mutatum esse motus.

*Probat*ur tertia pars: quia si mobile desineret esse in illo instanti, in quo deberet acquirere ultimum indiuisibile formæ, ad quam mouetur: motus ipsius non haberet ultimum mutatum esse, vt patet: ergo, &c.

CONCLUSIO III.

41 *Primum indiuisibile motus aliquando datur, aliquando non: est contra Ruuum lib. 6. Physic. c. 6.*

*Probat*ur prima pars: non potest assignari aliqua forma diuisibilis quin omnia indiuisibilia eius acquirantur; sed calor vt quatuor sicut habet indiuisibile terminatiū

sui ultimæ partis, ita habet indiuisibile initiatiū primæ partis, vt patet, eadem enim est ratio: ergo sicut non potest acquiri secundum se totum, nisi acquiratur illud ultimum indiuisibile terminatiū, ita etiam non acquiritur perfecte, nisi acquiratur indiuisibile initiatiū: sed illud indiuisibile initiatiū acquiritur per indiuisibile initiatiū motus, sicut indiuisibile terminatiū acquiritur per ultimum indiuisibile motus: ergo datur quandoque in motu primum indiuisibile initiatiū.

*Probat*ur secunda pars: quod mouetur localiter ab vno loco ad alium continuum, non prius acquirat indiuisibile loco acquirendi, quam partem ipsius: ergo motus eius non habet indiuisibile initiatiū. Cōsequentia patet, quia si motus ille haberet indiuisibile initiatiū, deberet per illud acquiri indiuisibile initiatiū loci, ad quem est motus. *Probat*ur antecedens: quia indiuisibile initiatiū sequentis loci est terminatiū precedentis; sed dū erat mobile in loco precedentis, habuit illud indiuisibile iā acquisitum: ergo non acquirat illud per motum sequentem, neque per aliquid ipsius, & consequenter, quod primo acquiritur per illum motum est aliqua pars diuisibilis loci sequentis.

42 *Obijciens contra primam partem Philosophus negat primum indiuisibile in motu: ergo, &c.*

Respondetur, eum loqui de indiuisibili, quod vocatur mutatum esse.

Obijciens contra secundam partem: sequeretur illum motum non habere principium, & consequenter esse infinitum.

Respondetur, distinguendo antecedens: non habere principium intrinsecum positum, concedo: principium extrinsecum, in quo verificaretur, quod non esset motus, nego: & distingo consequens: categorematice, concedo; syncategorematicæ, nego consequentiam.

Dices: si nullas motus potest initiari per diuisibile, quare non possit omnis sic initiari?

Respondetur, quia aliquando supponitur ante motum esse acquisitum terminum acquirendum per indiuisibile ipsius, & aliquando non supponitur acquisitus: hinc enim potest aliquis motus habere indiuisibile initiatiū suum, & aliquis non potest.

QVÆSTIO VI.

Quomodo incipiant & desinant res.

43 **H**æc etiam quæstio supponit constitutionem continui, & temporis ex partibus diuisibilibus in infinitum: nam si coponeretur ex indiuisibilibus, esset extra controuersiam, quod omnis res inciperet in instanti intrinseco, in quo verum esset dicere, quod iā est res vel secundum se totum, vel secundum aliquid sui, & immediate ante non fuit, nec secundum se totum, nec secundum aliquid sui, nec minus esset extra controuersiam, quod desineret in instanti, in quo verum esset etiam hæc res non est, nec secundum se, nec secundum ullam partem sui, & immediate ante fuit, vel secundum se, vel secundum aequam partem sui. Supponit etiam præterea secundum communem resolutionem, quod præter partes dentur in continuo indiuisibilia; alias non posset esse verum, quod communiter supponitur, res incipere, & desinere in instanti extrinseco, vel intrinseco: neque enim in eo, quod non esset, incipere, aut desinere posset: Verum quidem est, eos, qui non admittunt indiuisibilia, adhuc conari explicare, quomodo res incipiant ac desinant: sed suppositio hæc est secundum communiolem sententiam.

44 In hac ergo communi sententia, quandoquidem non possit assignari nec prima, nec ultima pars temporis, in qua res vlla, aut incipere aut desinere posset, recurritur ad aliquod instans, in quo res dicatur incipere aut desinere, & quia nec res successiua, nec quæ successiue produci-
tur, potest produci in instanti, quia si sic produceretur, non esset successiua, nec successiue produceretur, sed simul: propterea dicunt assignanda esse duo instantia, in quorum alterutro omnis res incipit produci; & duo alia instantia, in quorum alterutro incipit desinere: illa enim de quibus verum est dicere: *in hoc instanti sunt, & immediate ante*

Quomo-
do inci-
piunt &
desinant
res.